

zondag 7 mei

GODS WEG MET JONA EN JONA'S WEG MET GOD

Bijbellezing: Jona 1

Ik wil met u kijken naar Gods weg met Jona en Jona's weg met God: hoe gaat God met Jona om? En hoe gaat Jona met God om? En ik wil u en jou vragen om uzelf hieraan te spiegelen. Ik wil u vragen om deze geschiedenis van Jona naast uw en jouw eigen leven te leggen. Wat ziet u van *Jona* in uw eigen geloofsleven terug? En wat ziet u van *God* in uw leven, als u zo met Jona's bril op naar uw eigen leven hebt gekeken? ... Jona met God. En God met Jona.

Even de opbouw van deze preek: we gaan eerst naar Jona kijken (1). Daarna naar de Heere God (2). En die beweging maken wij straks nog een keer: eerst naar Jona kijken (3). Daarna naar God (4).

(1) Eerst Jona dus. Jona werd geroepen door God. God stuurt hem dit keer naar Nineve. Jona stond op... om naar Tarsis te gaan. Precies de verkeerde kant! Had Jona gewoon geen zin, of was het angst? Hij wilde in ieder geval niet de weg die God met hem voor had. Hij vertikte het. En hij liep regelrecht de andere kant op.

God ging met Jona een weg, die Jona zelf niet wilde... Hebt u dat ook wel eens meegemaakt? Dat God een totaal andere kant met je leven opgaat, dan je zelf had gewild..., een totaal andere kant dan je zelf had uitgedacht? Dat God je een heel andere weg liet lopen, dan je had gewenst? Soms kan het leven zo anders lopen, dan je je had voorgesteld...

Bij Jona was er nog iets anders aan de hand: God had *een ander doel* met Jona's leven dan het doel dat Jona voor zijn leven had bedacht. God had Nineve voor ogen. Jona had het avontuur voor ogen. God had voor Jona die grote, zeer onaantrekkelijke stad voor ogen..., Jona zag in de verte dat exotische Tarsis al liggen, ook al had hij geen idee ervan hoe het eruit zal zien.

Wij zouden tijdens deze preek ons leven, ons eigen leven, ons geloofsleven gaan spiegelen aan Jona, hè? Nu, als u en jij naar jezelf kijken...: hebt u helder wat uw roeping is? Weet jij waartoe God je op dit moment toe oproept? Wat zou Hij met *jouw* leven willen? Waarom ben je hier? En waarom heb jij die specifieke talenten gekregen...? Waarom bevindt jij je in deze situatie, waarin je je nu bevindt?

Ik hoop echt dat u en jij zullen zoeken naar Gods roeping met je leven. Naar wat God met jouw leven zou kunnen... en zou willen. En wat ik dan van Jona leer in deze eerste verzen die wij hebben gelezen, is dat die roeping soms heel anders is dan wij ons hebben voorgesteld, of dan wij hadden gedroomd. Jona had al ingecheckt om naar een droombestemming te gaan, een cruise over de Middellandse Zee, terwijl God voor Jona een voetreis naar Nineve had bedacht. Veel minder exotisch, avontuurlijk, uitdagend en spannend. Ja, spannend was het wel die roeping om naar Nineve te gaan, maar dan in de vervelende zin van het woord: lastig, ingewikkeld, echt geen roeping waarover je op een verjaardag in geuren en kleuren over kan vertellen. Hoe zou God u en jou willen gebruiken voor Zijn Koninkrijk? Waar zou God u en jou willen plaatsen? Wat zou God met uw of jouw leven op dit moment voor hebben? ... Hoe maak jij je keuzen voor je werk, voor waar je gaat wonen of blijft wonen, voor je toekomst? Zoek je een droombestemming, iets waar je echt je hart aan kan ophalen, of zoek je de weg die God met je voorheeft en waarop God je zou willen gebruiken? Misschien is die weg die God met je gaat wel heerlijk avontuurlijk en vol uitdaging..., maar misschien is die weg van God met jou – in ogen van mensen – ook wel saai, geeft het voor je gevoel weinig uitdaging..., kan je er niet in geuren en kleuren over vertellen... Misschien is het wel uw taak om uw ouders te verzorgen. Of ergens te gaan wonen in een buurt waar je veel kunt betekenen gezien al de

problemen die daar zijn, maar waar je vrienden niet van zouden zeggen 'zo, die heeft het goed voor elkaar, mooi huisje, school dichtbij. Wat moet je nou in dat Nineve?' ... Misschien vraagt God aan u wel om aandacht te hebben voor die mensen in je buurt, terwijl dat voor velen een bodemloze put lijkt. Wat zou God met jouw leven willen? ... Ik hoop dat je niet al te veel wordt meegezogen in al die dromen van vandaag de dag, in dat onverzadigbare verlangen in onze maatschappij naar uitdaging, naar verrassing, naar carrière, naar het goed-voor-elkaar-hebben..., maar dat je eerlijk luistert naar de stem van God Die je soms roept tot dingen, tot wegen, die niet bij je zouden zijn opgekomen.. en waar je misschien ook geen zin in hebt. Geen Tarsis misschien voor u, maar gewoon Nineve.

(2) Jona vlucht. Naar Tarsis. Tarsis was niet alleen ver, maar het betekende voor Jona ook: ver bij God vandaan. Dat klinkt voor ons misschien vreemd: hoe kan je nou voor God vluchten? In de tijd van de Bijbel werden goden echter vaak als lokale goden gezien. Elk land, elk gebied, had zijn eigen god. Nu, Israël beleed dan wel dat haar God de God van hemel en aarde, de God van heel de aarde was, maar het gevoel dat God aan een bepaalde plaats was gebonden, dat was heel sterk in die tijd.... Zou Jona mede door dat gevoel de beslissing hebben genomen om naar de andere kant van de wereld af te reizen? Ver bij Israël vandaan, dus ver bij God vandaan?

Jona moest op zijn vluchtroute ontdekken dat God anders was dan hij dacht. God was niet aan een bepaald land gebonden. God was voor Jona anders dan hij had gedacht of dan hij had gewild. God kwam Jona tegemoet, op een manier en op een plaats die Jona liever niet had gewild: midden op zee, onderweg naar die verre bestemming, komt God Jona tegemoet in de storm. Jona *kon* niet onder Gods ogen uitvluchten. God legde beslag op zijn leven. God kwam lijnrecht tegenover Jona te staan, God stond Jona's plannen en ideeën in de weg. Jona bevond zich op het uitgestrekte water, de grenzeloze zee, maar ten diepste *kon hij geen kant op*. Deze kant van ons geloof blijft naar mijn gevoel nog wel eens onderbelicht, namelijk dat God je leven totaal in beslag neemt. Hij legt beslag op je leven. God wil dat jij de richting op gaat die Hij met je leven hebt bedoeld. Een andere weg is er niet. Er zijn niet meerdere opties bij God. *Volg daarom niet je hart. Volg niet je gevoel. Volg God!* De dichter van Psalm 139, David, had dat heel goed begrepen. David zingt over God Die altijd bij Hem is..., God Die voor hem is en achter hem en boven hem en onder hem..., God Die Zijn hand op hem legt..., maar aan het einde van de psalm zingt hij biddend en met grote eerbied: 'Heere, doorgrond mijn hart. Zie of er bij mij een schadelijke weg is. En leidt mij op de weg ten leven'.

Je mag dus vol vreugde zingen over de God Die altijd bij je is! Je mag God danken dat Hij je altijd ziet! Maar beseft wel wat dat betekent: die hand van God op je leven, die kan je bemoedigen en troosten en overeind helpen..., maar die hand van God kan ook wel eens heel erg drukkend zijn... en je voor je gevoel naar beneden drukken en met beide benen op de grond zetten. God is niet alleen die God Die met je meegaat, die met je meelijdt en met je meeleeft..., nee, Hij is ook die God Die de leiding neemt, die beslag op je leven legt. Ook dat is God! God bevestigt u niet alleen in uw plannen..., Hij voelt niet altijd mee in jouw gevoelens... Hij gaat er soms lijnrecht tegen in. God is niet zo meegaand, nee, Hij roept je in *Zijn* spoor. Hij zet je op *Zijn* weg. *Hij* heeft het voor het zeggen in je leven. God duldt het niet als je andere keuzen maakt of als je andere wegen gaat dan Hij met je voor heeft. Kijk maar naar Jona: God was voor Jona en achter Jona en boven Jona en onder Jona..., maar op dat moment op zee voelde dat voor Jona bepaald niet als een bemoediging..., het was geen aanmoediging om lekker verder te gaan varen..., nee, het was een oproep om terug te varen naar waar God hem toe had geroepen. God is niet zo meegaand, als wij soms zouden willen...

(3) Terug naar Jona dus: hoe gaat het verder met Jona op zee?

Nou, aanvankelijk ging het heel erg goed met Jona! Jona liet God dan wel in de steek, maar daar merkte hij eigenlijk niets van. Nee, Jona had het plan opgevat om naar Tarsis te gaan en alles liep gewoon voorspoedig! Ja, wonderlijk voorspoedig zelfs. Jona ging naar Jafo, een havenplaats... en hij vond precies een schip dat naar Tarsis ging. Alsof het zo had moeten zijn! ...Wat wil ik hiermee zeggen? Nu, je merkt het dus niet gelijk dat je de verkeerde kant opgaat in je leven en als je van God afloopt. God roept je niet bij de eerste centimeter afwijking gelijk terug op de streep. Sterker nog: je ziet toch massa's mensen die alles doen wat God verboden heeft... en het gaat hen vaak gewoon voor de wind. Je merkt het echt niet gelijk in je leven dat je van God dreigt af te drijven. Jona kon gewoon inschepen. Hij kon gewoon zijn eigen plan volgen. En hij had nog wind mee ook... Maar wat gevaarlijk is dat..., wat kan je jezelf hiermee dus bedriegen. Ik bedoel: als iets niet goed voelt, dan moet je het niet doen, zo heb ik altijd geleerd. Maar... als iets goed voelt en als iets goed gaat, dan wil dat nog niet zeggen dat het goed is. Jona zag alles voorspoedig gaan onderweg naar Tarsis..., maar het was toch niet de goede weg. Daar zou hij pas later achter komen. Als iets goed voelt, of goed gaat, dan wil dat nog niet zeggen dat het goed is. Besef dat als je misschien op dit moment aan verkering denkt. Of als u zich in een sollicitatieronde bevindt en over uw loopbaan nadenkt. Of bij andere, grote keuzen die je maakt. Wat is Gods weg? Niet: wat loopt goed? Wat voelt goed? Wat is prettig? Jona had verder moeten kijken dan het schip dat al voor hem in de haven klaarlag om naar Tarsis te gaan.

Jona leek een voorspoedige weg te gaan. Zijn geweten knaagde volgens mij ook niet, want eenmaal ingescheept viel hij gewoon rustig in slaap. Wij zien als lezers de storm te keer gaan en de boot op en neer gezwiept worden..., maar Jona merkte daar allemaal niets van. Hij had het niet door. Zo gaat dat, als je je van God af beweegt..., als je niet dicht bij God leeft: op den duur raak je in slaap... zie je de gevaren er niet meer van in..., leef je in een soort roes..., voel je het knagende geweten op den duur niet eens meer. Totdat... ja totdat de kapitein Jona wakker schreeuwt. 'Hoe kun je zo diep in slaap zijn?!' 'Sta op!' ... Weer die roep: 'sta op Jona!' Dit keer niet de stem van God uit de hemel. Nee, God roept Jona opnieuw, nu door de mond van die heidense kapitein: 'sta op!'

Ik vind dat een heel sterk: Jona wordt wakker..., hij gaat langzaam maar zeker iets beseffen van die heilloze weg die hij is gegaan... en dat allemaal door die heidense kapitein die hem wakker roept. Uit onverwachte hoek wordt Jona opeens stilgezet. Uit onverwachte hoek wordt Jona ertoe gedwongen om in te gaan zien waar hij eigenlijk mee bezig is in zijn leven. ... Hebt u dat wel eens meegemaakt...? Zal je in ieder geval je ogen en oren open houden voor deze belangrijke signalen? ... Ik las van een predikant – inmiddels professor – die zo'n Jona-ervaring had meegemaakt. Hij ging zo geweldig op in zijn werk..., hij dacht helemaal op de goede weg te zijn, hij was predikant en wilde op en top predikant zijn..., totdat zijn dochtertje hem wakker riep uit die diepe slaap: 'papa, ga je vanavond weer weg? Dit is al de achtentertigste avond achter elkaar dat je weg bent...' En toen..., toen werd deze predikant wakker..., toen begon hij te beseffen welke weg hij ging.

Soms kan je zo op je weg bezig zijn... misschien zelfs ook wel heel goed op weg zijn in je leven... maar er later achter komen dat je een heel andere kant bent opgegaan dan God wilde..., dat je bewust of onbewust niet de juiste weg bent ingeslagen. Soms is daar een schreeuwende heidense kapitein voor nodig die je wakker roept. Of een lief dochtertje dat met haar eerlijke ogen je de waarheid vertelt. Zal je voor deze stemmen openstaan in je leven? Heb je deze waarschuwingssignalen al herkend in je leven? Ga dan alsjeblieft niet verder... gooi het roer om... val op de knieën

en belijd God je schuld, misschien ook wel je machteloosheid... en vraag Hem om Zijn weg met je leven.

Jona heeft die stem van de kapitein duidelijk gehoord en hij zegt wie hij is en welke God hij dient. Maar verder..., verder komt Jona niet. Die scheepsbemanning was in haar nood tot elke god aan het bidden die zij maar kende..., maar Jona horen wij niet bidden. Straks pas, in hoofdstuk 2, horen wij hem bidden, maar zover is hij nog niet. Hij was al zover van God afgeraakt..., bidden leek hij niet meer te kunnen..., hij zei: 'gooi mij maar overboord'. Jona ziet geen andere weg meer. Hij kon voor zijn gevoel niet meer terug. Dan maar de dood. ... Was Jona maar gaan bidden! Vroeg hij maar om vergeving! Keerde hij maar om, om vervolgens met een hele omweg toch nog naar Ninevé te gaan! Maar Jona bad niet. Jona kwam niet tot inkeer. Jona verzonk steeds dieper in zijn eigen situatie. ...Als u of jij zich op zo'n weg vindt, waar je niet meer met jezelf uitkomt of met God..., blijf dan alsjeblieft niet in je eigen kringetje ronddraaien. Je ziet bij Jona wat er dan gebeurt. Jona kwam zo klem te zitten. Het cirkeltje waar Jona in ronddraaide wordt tot een spiraal... een neerwaartse spiraal... steeds dieper in de zorgen, in de angsten vast gaan zitten. Je leven stompt af. Je geloof stompt af. Het wordt biddeloos. Je keert steeds meer naar binnen toe. Anderen kunnen niet meer door de muur komen die je om jezelf hebt gebouwd. 'Laat mij maar zitten. Gooi mij maar overboord. Ik ben het zo zat.'

Jona wilde niet geconfronteerd worden met zijn eigen fouten. Jona wilde niet zelf aan het probleem werken. En daarom bad hij ook niet tot God, hij wilde God niet onder ogen komen, want God wist wel wat in zijn hart leefde. Als u zich in Jona herkent..., zult u dan wel stappen ondernemen? Tot God en tot anderen die u misschien kunnen bijstaan?

Het was wel een zware weg terug die Jona moest gaan. De bemanningsleden bedachten eerst een lightversie van mogelijke redding, namelijk met man en macht terug proberen te roeien, maar nee, dat ging niet. Jona moest echt de stap zetten om zelf te veranderen en Gods weg te gaan. Een radicale bekering was noodzakelijk.

[4] Maar nu nog heel even naar de Heere kijken. We hebben nagedacht over onze roeping, wij hebben gehoord over God Die ons alleen op *Zijn* weg wil hebben. Wij hebben gehoord over de gevaren die er zijn als wij eigen gekozen wegen gaan. De geschiedenis van Jona bevat een oproep om jezelf echt goed te bezinnen over de weg die u en ik in ons leven gaan. Maar wat is deze geschiedenis van Jona toch ook een geweldig mooie geschiedenis. Jona ging 180 graden de verkeerde kant op. Jona ging stug door... en toen hij op het laatst niet meer verder kon, zag hij alleen nog maar de dood als mogelijkheid. Maar wat is God geduldig en trouw! Want die dobberende Jona die geen kant op kon, werd door God bewaard en teruggebracht. Die hand van God die Jona even flink door elkaar schudde en hem met beide benen op de grond zette..., diezelfde hand van God beschikte een vis die Jona terug moest brengen. Gods liefde was groter dan Jona's schuld. Gods genade was sterker dan Jona's onmacht.

Dat is de God Die wij in Christus mogen kennen. In de duisternis van Golgotha, waar de zonde, de onwil, de eigenwijsheid, de eigen gekozen hulpeloosheid en de onmacht van ons mensen zo duidelijk zichtbaar werd, juist daar schitterde Gods liefde. In die zwarte storm was God nabij. Zo diep van God verlaten..., aan de machten van het kwaad overgelaten... en toch: God bracht nieuw leven. Voor Jona. Voor mensen zoals u en ik. Lof zij God!